

บทความวิจัย (ก.ค. – จ.ค. 2561)

**รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

ศรีัญญา พละพงศ์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

E-mail: sarinyapalapong@gmail.com

ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการได้แก่ ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์ หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 167 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 3 ศูนย์ การสร้างและประเมินรูปแบบเบื้องต้นด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน และอีก 9 คน การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ ประเมินผลรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้รู้รูปแบบ จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการ ประกอบด้วย การสำรวจความต้องการ การวางแผนการดำเนินงานตามแผน การประเมินผล องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมและการสาธิต และองค์ประกอบที่ 3 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และระดับพัฒนาการของเด็ก การจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ครบ 6 กิจกรรม การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดกิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับเด็ก มีการประเมินพัฒนาการเด็กเพื่อมาวิเคราะห์ ได้ตรงตรง หาแนวทางแก้ไขปัญหาพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลและใช้เป็นประโยชน์ในการวิจัยในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ องค์ประกอบหลักทั้ง 3 นี้ ครอบคลุมภารกิจด้านการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก, การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Received: March 22, 2018, **Accepted** April 20, 2018

Model of Children's Caretaker-Teachers Development in Organizing Learning Experience for young children of Child Development Center under Local

Sarinya Phalaphong, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University
, E-mail: sarinyapalaphong@gmail.com

Dr. Thidarat Jantahin, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University

Dr. Suwimon Phoglin, Faculty of Education, Ubonratchathani Rajabhat University

Abstract

The purposes of the research were to create and evaluate the model of kindergarten teacher development in managing learning experience for kindergartens of Child Development Center under the Local Administrative Organization. The sample used for investigating on problems and needs were 167 participants, including administrators, heads of child centers, heads of kindergarten class, and educational official of the child center. The sample used for in-depth interviewing were from three child centers, including administrators, heads of child centers, and heads of kindergarten class. The model was verified for the appropriateness and the possibility by 15 experts and for the appropriateness of the model manual by 9 experts. Focus group was employed to validate the model appropriateness, possibility, and usefulness by 19 participants who implemented the model. The instruments used in collecting data were questionnaire, in-depth interview form, and model evaluation forms. Statistics used for data analysis were percentage, average, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows: The model of kindergarten teacher development in managing learning experience for kindergartens of Child Development Center under the Local Administrative Organization consisted of 3 components as following. Component 1 was procedures which included needs

investigation, planning, plan proceeding, and evaluation. Component 2 was developing methods which included training and demonstration. Component 3 was learning experience management which included the accordance between learning experience and the child learning ability, the appropriateness of learning and children age development, the management of learning unit, the completion of 6 learning activities, the implication of learning media and technology, and the appropriateness of learning environment. Children development was analyzed and implied the appropriate methods to solve problems of learning and individual development. Results of the model evaluation on the appropriateness, possibility, and usefulness were found at the highest level.

Keywords: Children's Caretaker-Teachers Development, Organizing Learning Experience for young children of Child Development Center, under Local Government Organization

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2545) ดัง พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะผู้บริหาร และสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ณ ศาลา ดุสิตาลัย ๓ ตุลาคม ๒๕๓๓ ไว้ว่า “การศึกษาเป็นเครื่องอันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครูเกี่ยวกับประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านครูพบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก ไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอนมากครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลงครูสอนโดยไม่มีสื่อการสอน ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมากกว่ากลุ่มสาระรอง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ครูขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาการพัฒนาอบรม ครู

ไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและยังใช้สื่อวัตกรรมการสอนน้อย ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ การจัดชั้นเรียนแบบเรียนร่วมเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และควบคุมชั้นเรียนได้ยาก 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับจากส่วนกลางไม่ตรงกับเนื้อหาและความต้องการของครูสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนพบว่า ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม ครูขาดทักษะในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลปัญหาต่างๆ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งถึงแม้จะเป็นเรื่องเดิมที่เคยพูดกันมาตลอด แต่ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และยั่งยืน คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและคุณธรรม (แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ : 4) ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูระดับปฐมวัย และเคยเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านมาก่อนแล้วนั้น ได้รับรู้ปัญหา และมีความตั้งใจจริง ที่จะแก้ปัญหา เพื่อส่งผลต่อผู้เรียน ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ ให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการให้เด็กไทยเป็นคนเก่ง คนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ซึ่งจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาละเอียดและรายงานต่อสาธารณชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งเฉพาะองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบ ได้แก่

- 1.การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก
- 2.วิธีการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก
- 3.กระบวนการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก
- 4.การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 5.มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6.มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลประกอบด้วย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรูปแบบ เช่น การพัฒนาครู วิธีการพัฒนาครู กระบวนการพัฒนาครู การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1.2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยแบบสอบถามผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์ หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 167 คน

2.1.3 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนระดับชั้นปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่ประสบความสำเร็จ ด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 3 ศูนย์ ศูนย์ละ 3 คน

2.1.4 สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อร่างองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมืองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการ ประกอบด้วย การสำรวจความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมและการสาธิต และองค์ประกอบที่ 3 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และระดับพัฒนาการของเด็ก การจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ครบ 6 กิจกรรม การจัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ร่วม ในการจัดกิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับเด็ก มีการประเมินพัฒนาการเด็กเพื่อมาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง หาแนวทางแก้ไขพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล และใช้เป็นประโยชน์ในการวิจัยในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กเน้นเด็กเป็นสำคัญ องค์ประกอบหลักทั้ง 3 นี้ ครอบคลุมภารกิจด้านการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญที่นำมาใช้ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการพัฒนา รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ กระบวนการพัฒนา และการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสรุปเป็นรายด้าน 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านครูพบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอนมาก ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลงครูสอนโดยไม่มีสื่อ การสอน ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมากกว่ากลุ่มสาระรอง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงานครูขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาการพัฒนามาตรฐานครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียน

การสอนของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและยังใช้สื่อวัตกรรมการสอนน้อย ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แต่ไม่ได้จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพการจัดชั้นเรียนแบบเรียนร่วมเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันจะควบคุมชั้นเรียนได้ยาก 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับจากส่วนกลางไม่ตรงกับเนื้อหาและความต้องการของครูสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม ครูขาดทักษะในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลปัญหาต่างๆ ในภาพรวมของประเทศที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อการศึกษาเป็นอย่างมากจากผลกระทบที่เกิดปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วจึงต้องพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และมีความพร้อมที่จะต้องใช้ศักยภาพความสามารถในการที่จะขับเคลื่อนนำโรงเรียนไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวังสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) ที่มีบทบาทและถูกนำมาใช้ในหน่วยงานการศึกษามากขึ้นในปัจจุบันการกำหนดสมรรถนะจะต้องกำหนดให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าหมายของหน่วยงานกำหนดให้สอดคล้องรองรับกับหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคล (อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์ 2548) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ พันธ์ หันนาคินทร์ (2546 : 133) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะเพิ่มขึ้น จากการที่ระบบโรงเรียนให้โอกาสแก่เขาที่จะพัฒนาวิจัยความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขาแต่ละคนการพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้ามาทำงานถึงเวลาที่จะต้องออกจากงานไปตามวาระ สอดคล้องกับประชุม รอดประเสริฐ (2548 : 132) ได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการบริหารต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จะเสริมสร้างให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติ อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาบุคคลอาจจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ การพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชาและการพัฒนาตนเองและสมาน รั้งสิโยภฤกษ์ (2542 :80) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงานดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการ

ทำงาน สอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2545 : 208-209) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ทักษะ ทักษะ คำนึงความสามารถของบุคคล ตลอดจนการให้แนวความคิดใหม่ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพที่ดีขึ้น

ความต้องการ การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความต้องการในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ วิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และสุดท้ายการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เป็นเพราะ การมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านครูไม่ได้คุณภาพ คือความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552) สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุทันะ (2540 : 49) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดระบบประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยควรได้รับ มีการกำหนดจุดประสงค์ แนวทางการดำเนินกิจกรรมโดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมควรควรคำนึงถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเด็ก จัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและมีการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กจากกิจกรรม โดยให้ครอบคลุมพัฒนาการในทุกด้าน สอดคล้องกับ ชิตาพร เอี่ยมสะอาด (2548 : 91) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กอายุ 0 – 5 ปี ในรูปของกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้พร้อมตามศักยภาพของเด็ก สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 58) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าการจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีไข่มุ่งจะให้อ่านเขียนได้ดังเช่นในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการครบทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีไข่มุ่งจะให้อ่านเขียนได้ดังเช่นระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาการทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์เป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่มีไข่มุ่งเน้นด้านวิชาการหรือการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการ แต่เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ มีประสบการณ์ตรงกับสื่อ สิ่งแวดล้อม บุคคลตามความสามารถของเด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับต่อไป สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาเอกชน (2531: 6) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าเป็นขอบข่ายที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กพัฒนาตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีใช้จะให้ท่านเขียนได้ดังในระดับประถมศึกษาแต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมอันจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และเกิดประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดเตรียม

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 รูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 1 วิธีการพัฒนา องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนา องค์ประกอบที่ 3 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏว่า ร่างองค์ประกอบหลักก่อนการตรวจสอบพบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้และหลังการตรวจสอบร่างองค์ประกอบหลัก พบว่า มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ 3 องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ 29 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบหลักที่ 2 และองค์ประกอบหลักที่ 3 ทุกรายการมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด การตรวจสอบองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 คน ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย บุญส่ง หาญพานิช (2546 : 112 - 118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติความรู้ องค์ความรู้ และการบริหารจัดการศึกษาของไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ โครงสร้างพื้นฐานของการบริหารจัดการความรู้ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์อธิการบดี และการสอบถามผู้บริหารระดับผู้อำนวยการขึ้นไป 2) การจัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ใน

สถาบันอุดมศึกษาไทย โดยนำผลสรุปจากการวิเคราะห์สาระจากการสัมภาษณ์อธิการบดีและจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม นำมาสรุปเป็นข้อค้นพบเพื่อใช้เป็นฐานในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยและ 3) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้น จึงปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับงานวิจัย อัมพร พงษ์กังสนันท์ (2550 : 108-122) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต” โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1)การสร้างรูปแบบ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Techniques) และ 2)การประเมินรูปแบบประกอบด้วยการประเมินรูปแบบเพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบ ไปปฏิบัติในสถานศึกษา และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนารูปแบบและสอดคล้องกับ William. (1994, p. 2425 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การใช้การนิเทศภายในโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนโดยศึกษาจากครู ผู้บริหาร และประธานสหภาพครูในกลุ่มโรงเรียน K-12 ในเมืองขนาดใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสำรวจประมาณค่าจากผู้บริหารโรงเรียน 159 คนคณะครู 195 คน จากโรงเรียน 11 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารไม่ค่อยมีการสังเกตการณ์และเยี่ยมชมห้องเรียนอยู่เป็นประจำ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญและรับผิดชอบกับการนิเทศภายในโรงเรียนเท่ากับการจัดการด้านอื่นๆ และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรลดนวัตกรรมการนิเทศภายในที่ซับซ้อนลง ควรมีการยืดหยุ่นและพัฒนากลยุทธ์ในการนิเทศภายในเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย นำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ดังนี้

1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรนำรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากงานวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

1.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรนำผลวิจัยไปให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประยุกต์และทดลองใช้ ในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และ นำสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้ มาวางแผนแก้ไขปัญหา

1.3) ผู้บริหารศูนย์ หัวหน้าศูนย์ และผู้บริหารเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ควรตระหนัก และนำรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้ในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

2.1 ครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีความรู้ความเข้าใจและศึกษารูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ปกครองและชุมชน ควรรับบทบาทหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดประสบการณ์ ให้สามารถบูรณาการในสถานศึกษาได้

2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษาคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถปฏิบัติได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ควรศึกษาปัจจัยในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร: อรุณลาดพร้าว.

ครู BBL ระดับอนุบาล: การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร Brain-based Learning ด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้.

วรนาท รักสกุลไทย. (2548). หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-6. หน้า [6-1]- [6-66]. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.

วลัย พานิช. (2546). การบูรณาการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย. ใน สุวัฒนา เอี่ยมอพรหม และคณะ (บรรณาธิการ), แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. หน้า 43 - 80. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.

นิรันดร์ จุลทรัพย์. กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม. จ.สงขลา : 2542 อาจารย์น้อย ศิริโชติ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. เทคนิคการฝึกอบรม. จ.สงขลา : 2522

ณัฐพงษ์ไพจิตรโชติ. (2548). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยีในกลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต,
สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร: จังหวัดพิษณุโลก.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การจัดการศึกษา ปฐมวัยตาม
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง.กรุงเทพมหานคร: ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันส่งเสริมอัจฉริยภาพและนวัตกรรมการเรียนรู้. (2550). เอกสารประกอบการอบรม
สมชาย หิรัญภักดี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและ ไซน์เท็กซ์, 2542
อำนวย แสงสว่าง. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์, 2540

Caine, R.N. and Caine, G. (2002). Brain / Mind Learning Principles. [Online]
Available from: <http://www.cainelearning.com/bbl/bbl2.htm>.

Hohmann, M. and Weikart, D.P. (1995). Education Young Children. Ypsilanti : High/Scope
Press

Susan E. Jackson, Randall S Schuler. Managing Human Resources. Canada : South-Western,
a division of Thomson Learning, 2003